

2. Pfitzner a primátor Klapka

Klapka a Pfitzner měli za úkol přivítat 5. dubna 1939 říšského protektora Konstantina von Neuratha na Wilsonově nádraží. Pražané si s upřímnou radostí přečetli Neurathova slova, že chce vrátit zemi a jejím obyvatelům „pocit spravedlnosti a bezpečí, důvěru a naději ve šťastnější budoucnost“, „dbát přirozených práv našeho národa a získat si jej bez újmy na jeho cti a důstojnosti“, prohlásil Klapka. Kontrapunkt dodal opět Pfitzner, když vyzdvihoval jako obvykle dvakrát tak dlouho nadšení pražských Němců nad začleněním Prahy a českých zemí do Německé říše.⁷ Pfitzner se krátce předtím, 1. dubna 1939, stal členem NSDAP. Dne 25. dubna vstoupil do SA a již k 1. květnu dostal hodnost standartenführera.⁸

Druhý den, na zasedání „širší správní komise“, Klapka přivítal německé členy jmenované 21. března, totiž Rudolfa Richtera, Julia Kleina, Rudolfa Schicketanze a ing. Viktora Winarského. Schicketanze a Kleina zemský prezident povolal také do „užší správní komise“, resp. do „správního výboru“.⁹ Klapka poděkoval Pfitznerovi za podporu při uvolnění škol dočasně

7 *Věstník hlavního města Prahy* č. 14 z 10. 4. 1939, s. 185n.

8 HADLER/ŠUSTEK: Josef Pfitzner, s. 120.

9 Výnos zemského prezidenta Čech z 21. 3. 1939. *Věstník hlavního města Prahy* č. 11 z 20. 3. 1939, s. 170. – Pfitzner se dal také povolat do kulturní a školské komise. *Věstník hlavního města Prahy* č. 16 z 24. 4. 1939, s. 206.

obsazených wehrmachtem,¹⁰ zatímco Pfitzner 9. dubna označil Klapku v novinách *Der neue Tag* za muže „se zdravým smyslem pro realitu“. Němečtí členové městské rady „přivítali možnost odejít z vynucené opozice k vítané spolupráci“, napsal Pfitzner.¹¹

Klapka využíval všechny možné příležitosti, aby demonstroval samostatnost Čechů. Dne 24. dubna, na den svatého Jiří, uspořádala pražská městská rada vzpomínku na krále Jiřího z Poděbrad, když přijala městské zastupitele z tohoto města v zasedacím sále s obrazem volby krále. Poděbradští radní pak položili věnec ke hrobu neznámého vojína. Primátor doprovodil také delegaci z Poděbrad ke králově rakvi v dómu svatého Víta.¹² Klapka využíval i další příležitosti, jako byl převoz ostatků básníka Karla Hynka Máchy do Prahy, vystavení jeho rakve v panteonu Národního muzea a procesí na vyšehradský hřbitov (6. května) či položení věnce v úmrtní světnici Bedřicha Smetany (12. května) k vlasteneckým projevům.¹³ Další příležitosti k projevům se naskytly 26. května při 63. výročí úmrtí Františka Palackého na hřbitově v Lobkovicích¹⁴ a 5. července 1939 na památku Mistra Jana Husa.¹⁵ Otevření výstavy „Svatý Václav a Praha“ v Obecním domě 23. září 1939 se zúčastnili i němečtí členové správní komise Klein a Schicketanz. Pražský hrad je „českým státním a národním centrem, ale Klapka mimoděk zmínil, že Staré Město „bylo uvedeno v život s pomocí německých měšťanů a obchodníků“.¹⁶ Téhož dne Klapka přijal 27 zahraničních korespondentů z Berlína, které krátce přivítal a Pfitzner pak zahrnul dlouhými a polemickými výlevy proti západním mocnostem a politice československé vlády meziválečného období. Na znevýhodňování Němců v uplynulých desetiletích Němci nereagovali vládou násilí. Pfitzner poukázal na nízký počet Němců ve službách a grémiích města. Pokud jde o zadávání městských zakázek a dodávek, „dosáhli jsme po 15. březnu v rozumné spolupráci spravedlivého vyrovnání“. V německém školství a u německých sociálních zařízení, jež byly „ve skandálním stavu“, byly odstraněny „nejhrubší škody“, za což děkuje „svým“ českým spolupracovníkům.¹⁷

10 Stenografický protokol ze schůze širší správní komise 6. 4. 1939. AMP. – Schicketanze a Kleina jmenoval Klapka místo dvou členů, kteří odstoupili. *Věstník hlavního města Prahy* č. 12 z 27. 3. 1939, s. 170.

11 PFITZNER: „Das Prager Deutschum in der neuen Zeit“ z 9. 4. 1939. MÚA AV ČR, pozůstalost Josefa Pfitznera, inv. č. 682, karton 25.

12 *Věstník hlavního města Prahy* č. 17 z 2. 5. 1939, s. 218.

13 *Věstník hlavního města Prahy* č. 19 z 15. 5. 1939, s. 237–243.

14 *Věstník hlavního města Prahy* č. 21 z 30. 5. 1939, s. 277n. – Pohřbu malíře Alfonse Muchy 19. července 1939 se Klapka sice osobně nezúčastnil, jménem města Prahy však poslal věnec. *Věstník hlavního města Prahy* č. 29 z 31. 7. 1939, s. 394n.

15 *Věstník hlavního města Prahy* č. 29 z 31. 7. 1939, s. 395.

16 *Věstník hlavního města Prahy* č. 39 z 2. 10. 1939, s. 489n.

17 Tamtéž, s. 492n.

Když Konrad Henlein navštívil 29. června 1939 Prahu, Klapka v radničním sále prohlásil, že si s radostí přečetl, že se Henlein chce zasadit o dorozumění. Klapka Henleina žádal, aby společně s ním pracoval na „všeobecné politické amnestii“. „Dorozumění by nebylo možné, kdyby mezi námi stála přehrada politických vězňů. Myslím to upřímně – pomozte mi osušit slzy a přesvědčit český i německý národ o vládě práva a spravedlnosti.“¹⁸ Henlein na tento návrh ani slovem nereagoval. Naproti tomu Pfitzner přivítal Henleina slovy: „Nás pražské Němce s Vámi spojuje nerozborné pouto důvěry.“ „Někdejší bašta židovstva a liberalismu, zednářství a internacionalismu, jakou Praha byla, se vaším rozhodným činem změnila na pevnou záštitu nacionálního socialismu.“ Dějiny Staroměstské radnice „jsou výmluvným svědectvím o možnosti plodné spolupráce Němců a Čechů“. V posledních dvaceti letech se zdálo, že dorozumění není možné, ale po 15. březnu „je snaha našich českých sousedů o překonání této minulosti jasně patrná“.¹⁹

S Kitanem, šéfredaktorem japonských novin *Tokio Asahi* a *Ósaka Asahi* mluvil Klapka 18. srpna 1939 o situaci v Protektorátu a v Praze otevřeně. Nevěděl, že Kitanovy zprávy o dojmech z cesty může číst Sicherheitsdienst (dále SD). Klapka prohlásil, že možná půjde zítra do koncentračního tábora, ale že je „odhodlaný a připravený obětovat se pro svůj národ“. Němci sebrali Čechům devizy, zlato a majetek v hodnotě zhruba 50 miliard. Jejich heslem pro Čechy je „mít trpělivost“. „Národ, který byl nezávislý, se už nemůže této nezávislosti vzdát. Zatím v Protektorátu skutečný právní stav není. Je v přechodném stádiu.“²⁰

Zdá se, že v počáteční fázi jejich spolupráce se Klapka několikrát svěřil Pfitznerovi s informacemi a hodnocením, aniž tušil, že ten předá jeho vyjádření okamžitě Frankovi. Za odmítnutím velkých českých peněžních ústavů jako pražské pojišťovací společnosti poskytnout městu úvěr Klapka tuší, jak říkal Pfitznerovi, svého předchůdce v úřadu „Zenkla, který má evidentně zájem na tom, zhoršovat těžkosti města a Klapku diskreditovat“. Má bezpečné informace, že Zenkl a jeho „muži v pozadí“ štvou proti němu. V záplavě anonymních dopisů je mu vytýkán příliš přátelský vztah k Němcům a příliš těsná spolupráce s Pfitznerem.²¹ Klapka také Pfitznera informoval, že ho bývalý předseda československých sociálních demokratů Antonín Hampl obvinil, že postupuje příliš přísně proti bývalým marxistům. Takové projevy ho (Pfitznera) „nutí k názoru, že Češi evidentně nejsou zralí, aby se sami

18 *Věstník hlavního města Prahy* č. 26 z 3. 7. 1939, s. 365n.

19 Tamtéž (v českém překladu). Německy: MÚA AV ČR, pozůstalost Josefa Pfitznera, inv. č. 681, karton 25.

20 Frank Himmlerovi 19. 8. 1939. Josef Pfitzner I, dok. 34, A/5.

21 PFITZNER: Bericht über die Referentenberatung der Stadtgemeinde Prag am 19. 4. 1939. MÚA AV ČR, inv. č. 679, karton 25.

spravovali, ale raději se vyčerpávají ve vzájemných třenicích“.²² O tři týdny později Klapka informoval Pfitznera a ten zase Franka, že bývalí sociálně demokratičtí funkcionáři šíří, že si ho Němci koupili: „Toto hodnocení jeho činnosti na radnici ho natolik rozhořčilo, že dnes chce dát Národnímu souručenství svou funkci k dispozici.“ Frank odpověděl, že doufá, že Klapkova plánovaná návštěva Berlína toto rozhořčení rozptýlí a že bude alespoň přechodně „fungovat jako primátor“.²³

Na Frankovu otázku, zda se na české straně dále pomýšlí na ustanovení druhého náměstka primátora,²⁴ Pfitzner odpověděl, že podobné snahy byly s ohledem na odmítavý německý postoj přinejmenším dočasně přerušeny.²⁵ Tendence takových snah je natolik zřejmá, že o nich skutečně netřeba diskutovat, napsal Frank Pfitznerovi.²⁶ Demonstrací 28. října 1939, v den výročí vzniku Československa,²⁷ lituje, řekl primátor svému zástupci. Bylo však chybou strhávat Čechům odznak Národního souručenství. Pro některá zatčení není důvod. Ani státní prezident Emil Hácha, ani předseda Národního souručenství Josef Nebeský nemají „morální autoritu, jaké by bylo zapotřebí“. Pfitzner tato slova pochopil tak, že Klapka za takovou autoritu považuje sebe.²⁸

Vztahy mezi Klapkou a jeho zástupcem se koncem roku 1939 zřetelně zhoršily. Pfitzner si stěžoval, že se Klapka zúčastnil pokládání věnce u hrobu neznámého vojína 24. prosince 1939 a že 5. ledna 1940 podruhé util výročí úmrtí mnohaletého primátora Karla Baxy,²⁹ když k jeho bystě položil také věnec. Postoj Němců k Baxovi „je až příliš dobře znám, než abych ho tady musel ještě jednou opakovat“, napsal Pfitzner 8. ledna 1940. „Při minulém rozhovoru s Vámi jsem Vás ujišťoval, že v novém roce budu světonázorové procesy na radnici sledovat ještě bedlivěji.“ Mezi úředníky města nelze trpět takové, kteří dávají otevřeně najevo své ztotožnění s minulým režimem.³⁰ Klapka se bránil 9. ledna česky psaným dopisem, že vždy „dbal zásad spravedlnosti“ a od této „životní zásady... neustoupí“.³¹ Frank Pfitznera vyzval, aby Klapkovi odpověděl na toto psaní „co nejostřeji“.³² Pfitzner chtěl vyhovět pozvání stuttgartského

22 Pfitzner Frankovi 1. 6. 1939. Josef Pfitzner I, dok. 3.

23 Frank Pfitznerovi 3. 8. 1939. NA, 109-4-336, s. 10.

24 Gies Pfitznerovi 18. 6. 1939. NA, 109-4-336, s. 4.

25 Pfitzner Frankovi 22. 6. 1939. Josef Pfitzner I, dok. 4.

26 Frank Pfitznerovi 6. 7. 1940. NA, 109-4-437, s. 3.

27 BRANDES, Detlef: Die Tschechen unter deutschem Protektorat I. Mnichov – Vídeň 1969, s. 83–88.

28 Pfitzner Frankovi 15. 11. 1939. Josef Pfitzner I, dok. 8.

29 Český šovinista Karel Baxa zaujímal nejen protiněmecké, ale i antisemitské postoje. LEDVINKA/PEŠEK: Praha, s. 566–579.

30 Pfitzner Klapkovi 8. 1. 1940 (s Pfitznerovým přípisem Frankovi z 8. 1. 1940). Josef Pfitzner I, dok. 15.

31 Klapka Pfitznerovi 9. 1. 1940 (s Pfitznerovým přípisem Frankovi z 11. 1. 1940). Josef Pfitzner I, dok. 16.

32 Gies Pfitznerovi 15. 1. 1940. NA, 109-4-336, s. 53.

primátora Karla Ströhlina, jenž zval jeho i Klapku na návštěvu města. Viděl v tom možnost vystoupit proti pověstem, podle nichž byl Klapka už zastřelen, a připadalo mu lákavé zavést Klapku do „města zahraničního němectví“, proti němuž Klapka před převratem vždy vystupoval.³³ Klapka se však z cesty do Stuttgartu dojednané Pfitznerem vyvlékl předstíráním zdravotních problémů.³⁴ Po této cestě, kterou podnikl v doprovodu sedmi českých a tří německých městských úředníků,³⁵ Pfitzner Klapkovu argumentaci odmítl.³⁶ V žádném případě nešlo o neoficiální, soukromé kladení věnců, protože o tomto aktu psaly všechny noviny. Pfitzner využil své odpovědi k připomenutí, že Klapkův prezidiální šéf dr. Rudolf Kremlička žádal, aby se nezveřejňovalo odebrání čestného občanství města Prahy Benešovi. To má za účel „kryt Beneše a s ním celou emigraci“.³⁷ Pfitzner si dále stěžoval, že mu Klapka znemožňuje podílet se na „spolurozhodování“. Klapka tak překládal vedoucí úředníky nebo přijímal delegace, aniž ho informoval.³⁸ Stejně obvinění Pfitzner opakoval i proti svým německým kolegům. Klapka byl například v listopadu 1939 jmenován do čela Stálé delegace českých samosprávných organizací. Avšak němečtí vládní komisaři, kteří stáli v čele několika měst, zasedali bez zástupce pražských Němců.³⁹ V únoru 1940 požadoval, „aby zasedací síň s okny do Staroměstského náměstí byla na německý způsob upravena na důstojný a reprezentativní prostor pro náměstka primátora“. Příslušný architektonický návrh byl již přijat a „právě“ se realizuje.⁴⁰ V květnu Klapka a Pfitzner získali „dispoziční fond“ ve výši 1 milionu korun, z něhož každý dostal polovinu.⁴¹

Pfitzner viděl v Klapkovi „hlavu boje o česká práva“. Praha se jako obec rozhodla darovat Hitlerovi k jeho narozeninám 20. dubna 1940 bronzový odlietek pomníku svatého Jiří, s nímž měli Klapka a Pfitzner jet do Berlína. Klapka se však potom pokusil vyvléci se z návštěvy pod záminkou, že není možné, aby primátor i jeho zástupce odjeli z města současně, načež Frank prohlásil Klapkovu cestu za „nežádoucí“. Když se Klapka dozvěděl, že do Berlína pojede i Hácha a předseda Národního sjednocení Nebeský, stavěl se už k cestě do Berlína příznivěji.⁴²

33 Giesův zápis pro Burgsdorffa 24. 11. 1939. NA, 109-4-336, s. 34.

34 Pfitzner Frankovi 11. 1. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 16.

35 Giesův zápis z 16. 1. 1940. NA, 109-4-336, s. 27. – *Anzeiger der Hauptstadt Prag*, č. 2 z 1. 2. 1940, s. 17n.

36 Klapka Pfitznerovi 9. 1. 1940. NA, 109-4-336, s. 50–50a.

37 Pfitzner Klapkovi 22. 1. 1940 (s přípisem Frankovi). Josef Pfitzner I, dok. 18.

38 Pfitzner Frankovi 15. 5. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 31. – Měsíční zpráva vedoucí služebny SD v Praze za červen 1940, s. 36n. NA, 114-9-18.

39 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 20. 3. – 20. 4. 1940. Josef Pfitzner II, dok. 2 (6).

40 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 1. 1. – 20. 2. 1940. Josef Pfitzner II, dok. 2 (10).

41 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 20. 4. – 30. 5. 1940. Josef Pfitzner II, dok. 2 (13).

42 Pfitzner Frankovi 1. 4. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 27. – Giesův zápis z 6. 4. 1940. NA,

Dne 24. května 1940 byl v Praze přivítán Alfred Rosenberg, napřed Pfitznerem a následující den Klapkou. Pfitzner označil Prahu za bývalé centrum židovství a svobodného zednářství. Jeho zvláštním přáním je, „aby se tato Praha, která byla kdysi baštou protiněmeckých sil, stala městem, kde budou všechny protiněmecké, v internacionalismu zakotvené síly bezohledně potírány“.⁴³ Klapka měl podle Pfitznerova soudu „nemožný projev“, a „ještě k tomu česky“, v němž „bránil češství s množstvím špiček proti němectví“ a mimo jiné požadoval znovuotevření českých vysokých škol.⁴⁴ Klapka prohlásil, že „české obyvatelstvo smýšlí realisticky, dovede správně posoudit vážnost situace a v této souvislosti dostát svým povinnostem“. Potom ocitoval článek v *Das Schwarze Korps*, v němž byla jako základ spolupráce prezentována česká zásada „Já pán – ty pán“ a „Svůj k svému“. Vysoký kulturní stupeň českého lidu přiměl říšskoněmeckého autora k prohlášení: „Přejeme si, by každý Čech mohl nosit hlavu svobodně a hrdě vztyčenou“. A nakonec Klapka Rosenberga požádal, aby využil svůj „velký vliv“ ke znovuotevření českých vysokých škol.⁴⁵ Pražský krajský vedoucí NSDAP Konstantin Höss si Pfitznerovi stěžoval, že Klapka přivítal česky i Baldura von Schiracha. Pfitzner měl Klapku napomenout.⁴⁶

Když frankfurtský primátor Friedrich Krebs pozval představitele města Prahy na návštěvu,⁴⁷ Pfitzner se těšil na příležitost „dohnat pro Prahu roku 1940 to, co bylo při prvním pozvání Čechů ze strany Frankfurtu v roce 1848 promeškáno“ (!).⁴⁸ Pfitzner si stěžoval na chování Klapky a jeho úředníků na cestě do Frankfurtu od 6. do 8. června 1940, při níž se na německé představitele obraceli výhradně česky a hraním karet dávali najevo svůj nezájem. Ve své měsíční zprávě za červen 1940 Pfitzner napsal, že „je nutno odstranit hlavu (tedy Klapku), aby byly vytvořeny předpoklady pro plodnou a pokojnou práci“.⁴⁹

Dne 20. června Pfitzner hlásil Frankovi, že Klapka „mu se smíchem ve tváři vyprávěl“, že mu Frank hrozil koncentračním táborem.⁵⁰ Ve stejném du-

109-4-336, s. 89n. – Pfitznerova zpráva o činnosti za období 20. 3. – 20. 4. 1940. Josef Pfitzner II, dok. 2. – Goebbels: Die Tagebücher Teil I, sv. 6, s. 323 (záznam z 21. 4. 1940. Hitler prohlásil, že sice dar přijme, ale teprve pro dobu po vítězství, a město se rozhodlo mu předat zmenšenou kopii. *Anzeiger der Hauptstadt Prag*, č. 8 z 1. 5. 1940, s. 144n.

43 *Anzeiger der Hauptstadt Prag*, č. 10 z 1. 6. 1940, s. 94.

44 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 20. 4. – 30. 5. 1940, Josef Pfitzner II, dok. 3(5).

45 Klapkův projev (překlad) při přijetí říšského vedoucího Rosenberga 25. 5. 1940 (s přípisem o AA pro AA z 29. 6. 1940. PA AA, 81–63. 270707-11.

46 ŠUSTEK: Nacistická kariéra, s. 85.

47 Primátor Krebs Klapkovi 20. 4. 1940. NA, 109-4-336, s. 103.

48 Pfitzner Frankovi 29. 4. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 29. – Jeho řeč v *Anzeiger der Stadt Prag* č. 11 z 15. 6. 1940, s. 220n.

49 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 1.–26. 6. 1940. NA, 109-5-93. Josef Pfitzner II, dok. 4, č. (8).

50 Pfitzner Frankovi 20. 6. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 34.

chu se nesla i zpráva z 3. července 1940, v níž Franka informoval, že jeden představitel „Stálé delegace českých samosprávných organizací“ měl k 600. výročí Pardubic řeč „plnou nárazek a špiček proti našim německým nárokům“ a že ji přítomní Češi přivítali „bouřlivým potleskem“. Pfitzner uzavírá: „Takové zážitky, jako ten pardubický, mě utvrzují v přesvědčení, že řešení českého problému v německém duchu bude možné teprve tehdy, až bude jádro tohoto nepoučitelného národa vysídleno ze své dnešní domoviny.“⁵¹ Ve své vlastní řeči Pfitzner vyzdvihl roli německých kolonistů jako tvůrců „německé kulturní krajiny“ a zakladatelů měst obecně a v Pardubicích obzvláště. Roku 1848 část obyvatelstva přišla s českými nacionalistickými požadavky, druhá se přihlásila k Frankfurtu a k názoru, že „osud sudetských zemí může být zabezpečen pouze tehdy, stanou-li se součástí velkého státu, jehož nositelé, tedy německý národ, vzejdou ze středu Evropy. Právě na tuto generaci osmačtyřicátníků máme dnes dobré důvody navázat.“⁵²

Dne 9. července 1940 byli Klapka a o málo později i jeho nejbližší spolupracovníci zatčeni, a to na základě výpovědí zatčených odbojářů, a nikoli nějakého Pfitznerova udání,⁵³ i když ten označil Klapkovo zatčení jako „osvobození od nepříjemné noční mury“.⁵⁴ Klapka podle něho dával prostřednictvím referenta Antonína Klinkala českému odbojovému hnutí peníze na jeho činnost, především na útoky Čechů do „legií“, tedy československé zahraniční armády. Klapka přiznal, že „finančně podporoval ilegální snahy“.⁵⁵ Výpovědi Klapky a Miloše Bondyho, bývalého vedoucího člena odboje, přitížily také ministerskému předsedovi Eliášovi, ale Hitler rozhodl jeho zatčení odložit, protože by mohlo vést „k neklidu v Protektorátu“.⁵⁶ Eliášovy a Háchovy intervence v Klapkův prospěch u Neuratha byly neúspěšné.⁵⁷

Již 11. července byl Klapkovým komisařským nástupcem jmenován dr. Alois Říha, který byl s čestným titulem „zastupující zemský prezident“ dříve poslán do důchodu a nyní byl reaktivován.⁵⁸ Říhovo dosazení Pfitznera zklamalo. Frank mu však vysvětlil, že „to byly zahraničně politické ohledy,

51 Pfitzner Frankovi 3. 7. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 36, A/1.

52 Pfitznerova řeč z 30. 6. 1940. SOA Praha, MMLS, Pfitznerův trestní spis. – Viz rovněž HADLER/ŠUSTEK: Josef Pfitzner, s. 129.

53 ŠUSTEK: Nacistická kariéra, s. 86.

54 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 29. 6. – 22. 7. 1940. BArch, NS 25/776, s. 66.

55 Deponoval prý 2 miliony korun na zvláštní účet u spořitelny, z něhož bylo již 450 000 korun vyplaceno. Velitel Sicherheitsdienstu AA ze 14. 8. 1940. PA, AA, 81-63, 270717.

56 Zpráva centrály pražského gestapa (Geschke) z 12. 6. 1940. Josef Pfitzner I, dok. 34, příloha A/2. Výpověď Josefa Zvolského z 28. 8. 1945. Tamtéž, A/6. – Zástupce AA pro AA 14. 8. 1940, PA AA, sv. 1, 406478 – Viz také BRANDES: Die Tschechen unter deutschem Protektorat I, s. 165n.

57 Zpráva domácího oboje londýnskému exilu (b.d.). Josef Pfitzner I, dok. 34, A/3.

58 Zpráva zástupce AA od RProt. AA z 18. 7. 1940. PA AA, tuzemský II – A/B, R 99237.

které přiměly berlínská místa vydat se touto cestou“.⁵⁹ Přesto se Pfitznerovi během krátkého mezivládi podařilo posílit svou, a tedy i německou pozici na magistrátu, když s Frankovým souhlasem vyměnil řadu českých referentů za německé.⁶⁰

Jak Pfitzner hlásil, Říha přijímal rozhodnutí svého zástupce bez protestů. Jeho slova, že byl na magistrát poslán jako úředník a že své postavení pokládá jen za přechodné, si Pfitzner vyložil jako úmysl „vyhýbat se větším rozhodnutím“.⁶¹ Říha opravdu posílal Pfitznerovy návrhy dál k rozhodnutí zemskému prezidentovi.⁶² Při oficiálním uvedení Říhy do úřadu 15. července Pfitzner prohlásil: Kdo jde proti zájmům říše, musí počítat s tvrdými následky. Očekává se „loajální spolupráce“, a to z vnitřního přesvědčení, „nikoli jen vnější součinnost, která je totéž, co pasivní rezistence“.⁶³ V červenci se Pfitzner zlobil, že Říha obdržel nejen titul „vládní komisař“, ale i „primátor z pověření“,⁶⁴ v září zase, že mu byl propůjčen plnohodnotný titul primátora. Pfitzner tvrdil, že se Říhova činnost omezuje jen na podepisování a že o skutečném chodu úřadu je informován jen málo. V poslední době navštěvuje jednotlivé městské provozy. „Můj osobní styk s ním se omezuje na setkání při týdenních poradách referentů.“⁶⁵

V listopadu 1940 navštívil Prahu Goebbels. Dne 6. listopadu byl přijat na radnici. Primátor Říha přitom přednesl „bezbarvou“ řeč, jak si poznamenal zástupce ministerstva zahraničí Kurt Ziemke, zatímco „Pfitzner mluvil o teroru, jakému byli Němci vystaveni“ za Československa. Goebbels na něj však ve své odpovědi nenavázal, ale prohlásil, že „že staré rány by se měly zacelit a on sem přišel, aby vytvořil morální předpoklady pro spolupráci“.⁶⁶ Goebbels si zapsal do deníku: „Dlouhá řeč. Také řeknu pár přátelských slov. Zdejší (Němci) nepřestávají rozdírat staré rány a bijí Čechy obuškem po hlavách. To není dobrá propaganda. Pokuším se to napravit.“⁶⁷ Po návštěvě Pfitzner kritizoval, že Říha se na Goebbelse obracel česky, ačkoli mu vzkázal, že na Goebbelse má mluvit jen německy, protože česky nerozumí.⁶⁸

59 Pfitzner napsal Frankovi: „... přesto zůstala možnost, jejíž důvody podle obecného názoru stále ještě přetrvávají, a sice že nebylo nutno Klapku nahrazovat, ale že další vedení záležitostí mohlo být svěřeno mně jako jeho stálému zástupci“. Pfitznerova zpráva o činnosti za období 29. 6. – 22. 7. 1940. BArch, NS 25/776, s. 67.

60 Viz s. 240.

61 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 29. 6. – 22. 7. 1940. BArch, NS 25/776, s. 71.

62 Tamtéž, s. 73.

63 *Anzeiger der Hauptstadt Prag* č. 14 z 1. 8. 1940, s. 283n.

64 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 29. 6. – 22. 7. 1940. BArch, NS 25/776, s. 71.

65 Pfitznerova zpráva o činnosti za období 27. 8. – 25. 9. 1940. Josef Pfitzner II, dok. 5 (16).

66 Ziemke AA 11. 11. 1940. NA, MV 102-3/1. – MUND: Deutschland und das Protektorat Böhmen und Mähren, dok. 321.

67 GOEBBELS: Die Tagebücher, díl I, sv. 8, s. 408 (zápis ze 7. 11. 1940).

68 Pfitzner Říhovi 21. 11. 1940. MÚA AV ČR, pozůstalost Josefa Pfitznera, inv. č. 679, karton 25.